

Bankų veikla

2008 m. balandžio 1 d. bankų finansinių ataskaitų duomenys patvirtino praėjusių metų pabaigoje pasirodžiusius bankinės sistemos augimo lėtėjimo požymius. Veikiančių šalies komercinių bankų bei užsienio bankų skyrių turtas (aktyvai), bankų pateiktų 2008 m. balandžio 1 d. finansinių ataskaitų duomenimis, sudarė 82,5 mlrd. Lt ir per ketvirtį išaugo 1,5 mlrd. Lt, arba 1,8 proc. (2007 m. pirmąjį ketvirtį augo 3,8 mlrd. Lt, arba 6,5 proc.). Klientams suteiktos paskolos, kurių suma sudarė 63,1 mlrd. Lt, palyginti su šių metų sausio 1 d., išaugo 2,9 mlrd. Lt, arba 4,9 proc. (2007 m. pirmąjį ketvirtį augo 8,4 proc.).

Šalies bankuose laikomų indėlių suma 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 39,7 mlrd. Lt ir per ketvirtį sumažėjo 0,4 mlrd. Lt, arba beveik 1 proc. 2007 m. pirmąjį ketvirtį indėliai augo 1,7 mlrd. Lt, arba 5,2 proc. Indėlių apimčių sumažėjimą nulėmė privačių įmonių bankuose laikomų lėšų sumažėjimas. Taip pat sulėtėjo ir gyventojų indėlių augimas - 2008 m. pirmąjį ketvirtį gyventojų indėliai augo 0,3 mlrd. Lt, arba 1,3 proc., t.y. keturis kartus mažiau nei 2007 m. pirmąjį ketvirtį.

Bankų sistemos kai kurių turto ir įsipareigojimų straipsnių dinamika

mln. Lt

Eil. Nr.	Balansinės ataskaitos straipsnio pavadinimas	Suma 2007 04 01	Suma 2008 01 01	Suma 2008 04 01	Pasikeitimas per I ketvirtį, proc.	Pasikeitimas per metus, proc.
1	Turtas (aktyvai)	62 752,6	80 990,3	82 488,2	1,8	31,4
2	Skolos vertybiniai popieriai	7 291,3	7 400,6	6 701,8	-9,4	-8,1
3	Klientams suteiktos paskolos	45 263,5	60 114,1	63 062,9	4,9	39,3
3.1	Iš jų - finansų institucijoms	3 289,6	3 367,9	3 597,1	6,8	9,3
3.2	Iš jų - privatioms įmonėms	23 890,5	32 032,8	33 434,2	4,4	39,9
3.3	Iš jų - fiziniams asmenims	16 504,8	23 722,1	25 054,9	5,6	51,8
3.3.1	Iš jų - būsto paskolos	11 611,7	16 651,8	17 712,0	6,4	52,5
4	Paskolų vertės sumažėjimas	384,2	449,6	476,2	5,9	23,9
4.1	Paskolų vertės sumažėjimas / suteiktos paskolos, proc.	0,92	0,75	0,76	-	-
5	Indėliai ir akredityvai	34 192,9	40 108,9	39 735,9	-0,9	16,2
5.1	Iš jų - finansų institucijų	945,0	1 006,1	1 197,5	19,0	26,7
5.2	Iš jų - privačių įmonių	10 579,5	13 145,0	11 870,7	-9,7	12,2
5.3	Iš jų - fizinių asmenų	19 103,0	22 677,7	22 982,7	1,3	20,3
6	Akcininkų nuosavybė	4 605,0	5 946,0	6 225,4	4,7	35,2
7	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	258,5	1 156,1	337,2	-	-

Didžiausias rinkos praradimas teko AB SEB bankui, kurio rinkos dalis per metus sumažėjo 2,3 procentinio punkto. Tarp rinkos dalį padidinusiu bankų labiausiai išsiskyrė AB DnB NORD bankas (rinkos dalis padidėjo 2 proc. punktais) ir *Nordea Bank Finland Plc* Lietuvos skyrius (1,3 proc. punkto).

Bankai prioritetus ir toliau teikia lėšų investavimui vietinėje rinkoje. Bankų turtas Lietuvoje per metus padidėjo 17,5 mlrd. Lt, o turtas užsienyje – 2,2 mlrd. Lt. Per ataskaitinį ketvirtį 99,7 proc. bankų sistemos turto augimo teko Lietuvos rinkai.

Per metus įsiskolinimas bankams ir kitoms kredito institucijoms išaugo 10,2 mlrd. Lt, arba daugiau kaip pusantro karto, o šiomis lėšomis buvo finansuojama kiek daugiau nei pusė bankų turto prieaugio. Tarp minėtų finansinių išteklių dominuoja iš patronuojančių bankų pritrauktos lėšos, kurios per metus padidėjo 5,6 mlrd. Lt (iš jų per ataskaitinį ketvirtį 1,5 mlrd. Lt) ir 2008 m. balandžio 1 d. pasiekė 18,6 mlrd. Lt.

Bankų paskolų portfelis

Labiausiai pakito fiziniams asmenims suteiktų paskolų portfelio augimas: 2008 m. pirmąjį ketvirtį šių paskolų portfelis padidėjo 1,3 mlrd. Lt, t.y. 0,5 mlrd. Lt mažiau nei per tą patį laikotarpį prieš metus.

Dėl mažesnio paskolų portfelio augimo 2008 m. pirmąjį ketvirtį, metinis paskolų portfelio augimo tempas (39,3 proc.) per ketvirtį sumažėjo 5 proc. punktais. Apie mažėjančią paskolų portfelio augimo potencialą galima spręsti iš kreditavimo įsipareigojimų pokyčių: 2007 m. pirmąjį ketvirtį užfiksuotas 1,3 mlrd. Lt (12,3 proc.) padidėjimas, o 2008 m. šie įsipareigojimai padidėjo tik 749 mln. Lt (5,5 proc.).

Lietuvos bankų paskolų portfelis sudarė 58,9 proc. prognozuojamo 2008 m. šalies BVP,

Ataskaitinį ketvirtį, ne taip sparčiai augant būsto paskolų portfeliui, paskolų verslui apimtys viršijo gyventojams suteiktų paskolų apimtis: paskolos verslui padidėjo 1,4 mlrd. Lt (4,4 proc.), gyventojams – 1,3 mlrd. Lt (5,6 proc.).

Tarp gyventojams teikiamų paskolų ir toliau vyravo būsto paskolos: 1,3 mlrd. paskolų fiziniams asmenims suteiktų paskolų portfelio augimą ataskaitinį ketvirtį nulėmė 1,1 mlrd. padidėjęs būsto paskolų portfelis. Paskutinį praėjusių metų ketvirtį pastebėtas gana žymus būsto paskolų prieaugio sumažėjimas šių metų pirmąjį ketvirtį dar labiau išryškėjo.

Paskolų portfelio kokybę charakterizuojantys rodikliai tik nežymiai pablogėjo. Paskolų kokybę charakterizuojantis rodiklis – paskolų vertės sumažėjimo (specialiųjų atidėjinių) ir paskolų portfelio santykis – per ketvirtį nežymiai padidėjo (pablogėjo) nuo 0,75 proc. iki 0,76 proc. Paskolų, kurių periodiniai mokėjimai pradelsti 60 ir daugiau dienų, santykis su paskolų portfeliu per ataskaitinį laikotarpį padidėjo nuo 1,03 proc. iki 1,13 proc. Ši neigiama tendencija stebima jau trečiąjį ketvirtį iš eilės.

Veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymas

Daugelio šalių finansų rinkose 2007 m. rudenį kilusi įtampa Lietuvos bankų sistemos likvidumui žymesnio poveikio kol kas neturėjo. 2008 m. pirmąjį ketvirtį bankų sistemos likvidumo rodikliai nežymiai sumažėjo ir, 2008 m. balandžio 1 d. duomenimis, sudarė 42,8 proc., – 12,8 procentinių punktų viršijo Lietuvos banko nustatytą minimumą. Likvidus turtas siekė 20,7 proc. bankų turto.

2008 m. balandžio mėn. įvykę Lietuvos banko atstovų susitikimai su bankų vadovais parodė, kad bankai pakankamai realiai vertina esamą situaciją ir galimus sukrėtimus bei tinkamai tam ruošiasi. Pokalbių metu buvo aptarti ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis naudoti likvidumo scenarijai bei veiklos tęstinumo planai.

Vykdamas Bazelio bankų priežiūros komiteto reikalavimus (Bazelis II) ir Europos Sąjungos direktyvas dėl naujos bankų kapitalo pakankamumo sistemos, Lietuvos banko valdyba 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 patvirtino Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrąsias nuostatas, kurios įsigaliojo nuo 2008 m. sausio 1 d. Remiantis šiomis nuostatomis, bankai įvertina kredito, rinkos ir operacinės rizikos dydį, šioms rizikoms padengti reikalingą kapitalo poreikį bei jo pakankamumą.

Pagal naujus reikalavimus apskaičiuotas bankų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 12,72 proc.

Bankų sistemos kapitalo bazė 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 7 344 mln. Lt, iš kurios didžiausia dalis (5 445 mln. Lt) teko I lygio kapitalui. Kredito rizikai amortizuoti priskirtas kapitalas siekė 4 135 mln. Lt, rinkos rizikai amortizuoti – 371 mln. Lt ir naujai vertinamai operacinei rizikai amortizuoti – 210 mln. Lt.

Visi bankai vykdė Lietuvos banko nustatytus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

Akcininkų nuosavybė

Bankų akcininkų nuosavybė 2008 m. pirmąjį ketvirtį padidėjo 290 mln. Lt, arba 4,9 proc. ir 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 6 221 mln. Lt. Augimui didžiausios įtakos turėjo bankų per pirmąjį ketvirtį uždirbtas 329,5 mln. Lt pelnas.

Kovo mėnesį bankuose įvykusių visuotinių akcininkų susirinkimų metu buvo paskirstytas 2007 m. ir praėjusių metų nepaskirstytas pelnas (2 030 mln. Lt). Pagrindinė paskirstytino rezultato dalis (1 992 mln. Lt, arba 98 proc.) rezervų, atsargos kapitalo ir nepaskirstytojo pelno pavidalu liko bankų akcininkų nuosavybėje. Tokiu būdu buvo sustiprinta bankų kapitalo bazė.

Bankų sistemos įstatinis (įregistruotas akcinis) kapitalas 2008 m. pirmąjį ketvirtį padidėjo 34,5 mln. Lt ir 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 3 133 mln. Lt. Padidėjimui įtakos turėjo UAB Medicinos banko įregistruotas įstatinio kapitalo padidėjimas.

Nerezidentų valdoma įstatinio kapitalo dalis per 2008 m. pirmąjį ketvirtį sumažėjo 5,6 mln. Lt, arba 1,1 proc. punkto, ir 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 86,5 proc. Kaip ir ankstesniais laikotarpiais, Lietuvos bankų sistemoje dominavo skandinaviškas kapitalas.

2008 m. pirmąjį ketvirtį bankų kapitalo bazę sustiprino nauja subordinuota paskola. Vasario mėn. AB bankui „Hansabankas“ buvo leista įskaityti į banko II lygio kapitalą 60 mln. eurų (tai atitinka 207,2 mln. Lt) subordinuotą paskolą, gautą iš patronuojančio banko *Hansapank AS*.

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2006 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr.145 patvirtintomis Vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo proceso bendrosiomis nuostatomis, bankai pirmą kartą apskaičiavo ir Lietuvos banko Kredito įstaigų priežiūros departamentui pateikė Vidaus kapitalo pakankamumo proceso (angl. *Internal Capital Adequacy Assessment Process*, toliau *ICAAP*) skaičiavimo rezultatus 2008 m. sausio 1 d. duomenimis.

ICAAP metu bankai išskyrė ir įvertino reikšmingas rizikos sritis, kurios nėra įvertintos arba nepakankamai įvertintos pagal Bazelio II susitarimo minimalius reikalavimus (*Pillar I*). ICAAP rengiamas atsižvelgiant į banko veiklos mastą ir pobūdį, prisiimamą riziką ir operacijas. Lyginant visą ICAAP metu apskaičiuotą kapitalo poreikį pagal *Pillar I* ir *Pillar II* su kapitalo poreikiu, apskaičiuotu pagal Bazelio I reikalavimus, matyti, kad visų bankų jis buvo nuo 2,7 proc. iki 36,4 proc. didesnis.

Pelningumas ir veiklos efektyvumas

Bankų pateiktų ataskaitų duomenimis, 2008 m. pirmąjį ketvirtį visi šalies bankai, išskyrus neseniai veiklą pradėjusius *Balti Investeeringute Grupi Pank AS* filialą (671 tūkst. Lt nuostolis) ir *MP Investment Bank hf.* filialą Baltijos šalyse (145 tūkst. Lt nuostolis), dirbo pelningai.

Bendras šalies bankų pelnas 2008 m. pirmąjį ketvirtį siekė 337,2 mln. Lt, o tai yra 30,4 proc. daugiau nei per 2007 m. pirmąjį ketvirtį, kuomet bankai uždirbo 258,5 mln. Lt. Visi bankai, išskyrus *Nordea Bank Finland Plc* Lietuvos skyrių, šių metų pirmąjį ketvirtį uždirbo daugiau pelno negu per praėjusių metų analogišką laikotarpį.

Veikiančių bankų pelnas

Eil. Nr.	Bankas	Einamųjų metų pelnas (mln. Lt)	
		2007 04 01	2008 04 01
1.	AB DnB NORD bankas	24,2	37,6
2.	AB Ūkio bankas	14,5	16,1
3.	AB SEB bankas	116,1	133,7
4.	AB Šiaulių bankas	9,2	11,1
5.	AB bankas „Snoras“	13,8	16,9
6.	UAB Medicinos bankas	1,8	2,6
7.	AB PAREX BANKAS	0,2	0,5
8.	AB bankas „Hansabankas“	64,6	102,8
9.	AB Sampo bankas	6,9	8,2
	IŠ VISO bankai:	251,3	329,5
10.	<i>Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG</i> Vilniaus skyrius	0,4	-
11.	<i>Nordea Bank Finland Plc</i> Lietuvos skyrius	6,6	4,8
12.	AS „UniCredit Bank“ Lietuvos skyrius	0,1	1,1
13.	<i>MP Investment Bank hf.</i> filialas Baltijos šalyse	-	-0,1
14.	<i>Balti Investeeringute Grupi Pank AS</i> filialas	-	-0,7
15.	<i>Allied Irish Banks, p.l.c.</i> filialas	-	2,7
	IŠ VISO užsienio bankų skyriai	7,2	7,7
	IŠ VISO:	258,5	337,2

Didžiausią įtaką Lietuvos bankų pelningumui darančios grynosios palūkanų pajamos 2008 m. pirmąjį ketvirtį padidėjo 136,8 mln. Lt, arba 39,6 proc., palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu. Nors dėl pastaraisiais metais vis dar augusių bankų kreditavimo apimčių grynujų palūkanų pajamų augimas išlaiko augimo tendenciją, tačiau matyti, kad grynujų palūkanų pajamų augimui spaudimą daro ženkliau nei palūkanų pajamos (75,7 proc.) išaugusios palūkanų išlaidos (87,5 proc.).

Dėl augančių bankų operacijų apimčių, didėjančio paslaugų spektro ir didėjančių kai kurių įkainių paslaugų ir komisinių pajamos šių metų pirmąjį ketvirtį buvo 14,1 proc. didesnės palyginus su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, nors paslaugų bei komisinių išlaidos (19,3 proc.) augo greičiau negu pajamos (15,2 proc.).

Didelę įtaką bankų veiklos grynajam rezultatui šių metų pirmąjį ketvirtį turėjo vienkartinio pobūdžio pajamos, t.y. 97,5 mln. Lt gauti dividendai iš dukterinių įmonių. Šių metų pirmąjį ketvirtį bankai gavo 54,2 proc. daugiau dividendų negu per praėjusius metus.

Bankų operacinės ir kitos išlaidos (326,3 mln. Lt) šių metų pirmąjį ketvirtį buvo 31 proc. didesnės palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu. Personalo išlaikymo sąnaudos sudaro 63,8 proc. visų operacinių išlaidų. Šių metų pirmąjį ketvirtį vienas bankų sektoriaus darbuotojas vidutiniškai uždirbo 142 tūkst. Lt pajamų, arba 30,3 proc. daugiau palyginti su praėjusių metų pirmuoju ketvirčiu. Taip pat 15,9 proc. didėjo vienam darbuotojui tenkantis bankų sistemos turtas – nuo 6,7 mln. Lt iki 7,8 mln. Lt.

Augant uždirbamam pelnui, didėjo bankų mokesstinės išlaidos, kurios mažino bankų veiklos grynąjį rezultatą. Šių metų pirmąjį ketvirtį bankai sumokėjo 8,1 proc. didesnį pelno mokestį, kuris sudaro 49,9 mln. Lt.

Lietuvos centrinės kredito unijos veikla

Lietuvos centrinės kredito unijos (LCKU) turtas šių metų pirmąjį ketvirtį sumažėjo 7,9 mln. Lt ir 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 133,7 mln. Lt. Indėliai sumažėjo 8,5 mln. Lt iki 116,1 mln. Lt. Indėlių sumažėjimą nulėmė dėl pavasarinių ūkio darbų didėjantis ūkininkų poreikis lėšoms. 2008 m. balandžio 1 d. paskolos padidėjo iki 51,1 mln. Lt. Paskolų portfelio kokybė išlieka gera. Paskolų, kurių periodiniai mokėjimai pradelsti daugiau negu 60 dienų, šių metų balandžio 1 d. nebuvo.

2008 m. pirmąjį ketvirtį LCKU narių skaičius nepakito. Visas papildomas pajinis kapitalas – (5,3 mln. Lt) priklauso 59 kredito unijoms – LCKU narėms. 2008 m. balandžio 1 d. LCKU uždirbo 414 tūkst. Lt pelno, o tai yra 29,4 proc. daugiau negu per praėjusių metų atitinkamą laikotarpį, kuomet buvo uždirbusi 320 tūkst. Lt. LCKU vykdė visus Lietuvos banko nustatytus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

2008m. pirmąjį ketvirtį LCKU padėjo spręsti 2 kredito unijų trumpalaikes likvidumo problemas, teikdama paskolas iš Likvidumo palaikymo rezervo.

Kredito unijų veikla

2008 m. balandžio 1 d. Lietuvoje veikė 67 kredito unijos, vienijusios daugiau nei 86 tūkst. narių.

Kredito unijų turto ir įsipareigojimų straipsnių dinamika

Eil. Nr.	Balansinės ataskaitos straipsnio pavadinimas	Suma (tūkst. Lt)			Pasikeitimas I ketvirtį (proc.)	Pasikeitimas per metus (proc.)
		2007 04 01	2008 01 01	2008 04 01		
1.	Turtas (aktyvai)	483 269,3	655 150,9	677 568,4	3,4	40,2
2.	VVP	19 390,7	20 701,9	14 611,0	-29,4	-24,6
3.	Suteiktos paskolos	332 939,2	455 311,7	487 041,6	7,0	46,3
4.	Specialieji atidėjiniai paskoloms	1 238,3	1 649,2	2 722,6	65,1	2,1k.
5.	Indėliai	391 004,0	518 203,0	533 623,3	3,0	36,5
	Iš jų - kredito unijų narių ir asocijuotų narių	386 878,1	512 831,1	528 366,7	3,0	36,6
6.	Pajinis kapitalas	50 762,2	67 921,7	72 687,3	7,0	43,2
7.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	897,9	2 722,4	541,2	-	-

2008 m. pirmąjį ketvirtį kredito unijų veikla toliau plėtėsi – augo visi pagrindiniai turto ir įsipareigojimų straipsniai, išskyrus investicijas į Vyriausybės vertybinius popierius. Per šį laikotarpį:

- turtas išaugo 4,6 proc. ir 2008 m. balandžio 1 d. sudarė 0,82 proc. veikiančių bankų sistemos turto. Didžiausios Panevėžio kredito unijos turtas 2008 m. balandžio 1 d. sudarė daugiau nei 73 mln. Lt, arba 10,8 proc. visų kredito unijų turto;
- suteiktos paskolos padidėjo 7 proc. ir sudarė 71 proc. viso turto. 2008 m. balandžio 1 d. specialiuosius atidėjimus paskoloms (2722,6 tūkst. Lt) buvo sudariusi 51 kredito unija;
- investicijos į Vyriausybės vertybinius popierius sumažėjo 29,4 proc.;
- priimti indėliai padidėjo 3 proc., didžiausią jų dalį (99 proc.) sudarė narių indėliai;
- kredito unijų pajinis kapitalas padidėjo 7 proc.

Ataskaitinį ketvirtį 46 kredito unijos dirbo pelningai, 21 patyrė nuostolį. 2008 m. pirmąjį ketvirčio kredito unijų veiklos rezultatas – 541,2 tūkst. Lt pelno, o praėjusių metų to paties laikotarpio pelnas buvo 1,7 karto didesnis.